

*I.Галевска (Iwona Galewska), аспірантка
Опольського Університету (Uniwersytet Opolski),
(Польща, м.Ополе)*

*Науковий керівник: проф., докт. габ. Інституту
політології Департаменту соціальних наук Вармінсько-
Мазурського університету О.Васюта (O. Wasyuti)
(Польща м. Ольштин)*

Договірна політика Польщі і Литви в рамках економічних відносин

Робота виконана в Опольському Університеті

Galewska I. Contracting policy of Poland and Lithuania within the framework of economic relations. The aim is to analyze the articles of treaty policy in the business relationship Polish and Lithuanian. In this article the author has examined the legal status of economic relations from 1991 to 2011.

Key words: treaty policy, Poland, Lithuania, economic relations

Економічна співпраця є однією з найважливіших областей співпраці в двосторонніх та багатосторонніх відносинах у сучасному світі. Економічний фактор в міжнародних стосунках постійно зростає, тому так важливим стає договірне регулювання економіки. Договірна політика – це свідомо організований процес створення і підписання договорів, як частина зовнішньої політики вона гарантує досягнення цілей держави на міжнародній арені. До основних функцій, які виконує договірна політика в двосторонньому вимірі, можна віднести зміцнення і стабілізацію відносин між державами, вплив на еволюцію світового порядку та реєстрування дипломатичних досягнень і поразок.

В літературі термін «договірна політика» викликає деякі сумніви, тому що підкреслюється існування поняття права

трактатів, як такого, що становить збір міжнародних правних регуляцій, що стосуються укладання договорів, вираження згоди на їх обов'язковість, набуття ними чинності, використання та зобов'язання, терміни їх дійсності, їх призупинення та закінчення, зміни та інтерпретація змісту, а також наступність та врегулювання спірних питань щодо договорів[1, с. 20].

Від кінця XIX ст. став поширеним поділ на дві групи трактатів: політичні та соціально-економічні. Мінливість цілей зовнішньої політики Польщі спричинила кілька етапів договірної політики. Середньовічні польські правителі укладали мирні договори та договори, що визначали область володінь держави. Від XIV ст. укладались трактати, які втягували Польщу в непотрібні конфлікти. В період другої незалежності польська договірна політика характеризувалась сильною нестабільністю. Безпосередні наслідки четвертого поділу спричинили клієнтелізм в договірній політиці ПНР. Події Осені Народів 1989 р. в Центральній Європі створили умови для нової зовнішньої політики, а за нею – і нової договірної політики. На даний момент найбільше число договорів, щодо яких зобов'язується Польща, відносяться до сфери економіки. Перехід від центрально-планованої до вільноринкової економіки значить, що в економіці проявляються основні функції польської держави, пов'язані з її соціально-економічною системою.

Зміни, які відбувались в дев'яностих роках в Європі спричинили появу багатьох нових міжнародних суб'єктів. Від 11 березня 1990 р., коли Литовська Республіка проголосила незалежність, була спроба дистанціюватись від Литовської Радянської Соціалістичної Республіки. Уряд Польщі видав виважену і дипломатичну заяву на другий день після того, як була ухвалена Декларація про незалежність Литви: «(...) [Польща] підтримує самовизначення націй, в тому числі самовизначення, що призводить до створення окремої держави» [2, с. 18]. Однак дипломатичні відносини були

встановлені тільки 2 вересня 1991 р., Польща була шістнадцятою державою, яка визнала незалежність Литви, що негативно вплинуло на сприйняття взаємних стосунків. Крім того, під час голосування за Акт про незалежність шість депутатів польської фракції – єдині утримались. Обережне положення Польщі можна пояснити періодом переорієнтації зовнішньої політики в західному напрямку та розміщенням радянських військ на її території [3, с. 47]. Але в Литві часто з'являлись думки, що млявість польської влади щодо визнання державності Литви була пов'язана зі старими стереотипами поляків. В період між війнами Литва висувала проти Польщі низку звинувачень, між іншим: про окупацію Віленського краю, агресію генерала Желіговського, окупацію Вільнюса та порушення сувальського договору від 8 жовтня 1920 р. В 1989 р. польська національна меншина становила 7% населення Литви, тобто близько 260 тис. осіб [4, с. 323].

Одночасно з «перестройкою» Михайла Горбачова, поляки, що жили в Радянському Союзі, отримали можливість відкрито виголошувати власні потреби, тому в Литві почали з'являтися різні польські організації, в тому числі відома Соціально-культурна асоціація поляків у Литві, створена 5 травня 1988 р. (сьогоднішній Союз поляків у Литві). Асоціація проголошувала багато постулатів, наприклад, щодо відношення до польської мови у Віленському краю на рівних умовах з литовською, а також концепцію створення автономних округів в областях, заселених у більшості поляками. Литовці повернулись до передвоєнної риторики, підкреслюючи, що справжніх поляків у Литві немає, є тільки полонізовані литовці [5, с. 239].

Незважаючи на географічну і культурну близькість та історичний досвід, перестановки на політичній сцені спричинили труднощі в вирішенні деяких важливих питань, які й надалі кидають тінь на взаємні польсько-литовські стосунки. До таких невирішених проблем відноситься питання польської меншини в Литві. Останні зміни в законі про освіту

в Литві регулюють вимоги, що стосуються кількості учнів шкіл національних меншин на рівні з литовськими школами. Ліквідація загрожує половині зі 120 польських осередків освіти в Литві. Взаємні стосунки погіршило рішення литовського Верховного адміністративного суду, який виніс рішення щодо табличок з назвами вулиць на польській та російській мовах. Рішенням суду такі таблички потрібно зняти і замінити на написи литовською мовою.

Зміни на краще принесли дружні жести польського народу після вступу радянських військ до Вільнюсу. При звістці про кровопролиття у Вільнюсі, у Варшаві, Кракові, Гданську, Познані і Катовіцах почались пікетування і демонстрації перед радянським посольством і консульствами, широко висловлювалась солідарність з литовським народом [6, с. 48]. До Вільнюса виїхали послы Адам Міхнік, Анджей Целінський, Яцек Куронь, Ян Літинський та інші. Виголошуючи промову в парламенті Литви Адам Міхнік підкреслив, що польські послы хочуть приєднатись до захисників Верховної Ради. Підтримка литовському народу була проявлена також зі сторони Союзу поляків у Литві: «(...) Пам'ятаймо, що одною з найбільш славних традицій польського народу була боротьба «за нашу і вашу свободу».

Вступ Польщі та Литви (а також решти країн) до Євросоюзу докорінно змінив політичну ситуацію в Європі. Напрямок польської зовнішньої політики стосовно Литви змінився, вона реалізується вже не в рамках східної політики, а по відношенню до одної з держав ЄС [7, с. 130-131]. Першим документом, підписаним в двосторонніх стосунках, була декларація про дружні відносини та добросусідську співпрацю від 13 січня 1992 р. Ця декларація тільки виражала наміри і не створювала юридичних зобов'язань [8, с. 100]. Документом, який ліг в основу законодавства в економічній сфері Польщі і Литви, був Трактат про дружні відносини та добросусідську співпрацю, укладений в Вільнюсі 26 квітня 1994 р. Беата Сурмач виділяє три групи сусідських договорів Польщі серед

всіх договорів, підписаних з сусідніми державами, які відображають різний рівень економічного розвитку сусідів Польщі [9, с. 149]. Перша група – це договір з Німеччиною, друга – польсько-чехо-словацький трактат, до третьої, найбільшої, групи входять такі держави як: Росія, Україна, Білорусь та Литва. Положення в трактаті щодо врегулювання в сфері економіки Польщі та Литви стосуються бажання зміцнення взаємовигідного економічного та торговельного співробітництва, яке буде ґрунтуватись на ринкових принципах (ст. 9 п. 1). Крім того, сприятливі умови для співпраці повинні враховувати охорону інвестицій, технології, авторських та патентних прав, а також запроваджувати відповідні юридичні регуляції в сфері руху капіталу, робочої сили, товарів та послуг. Сторони досить розмито зобов'язались «сприяти» співпраці державних і приватних підприємств і інших економічних суб'єктів. В трактаті підкреслюється заохочення до кооперації польських і литовських підприємств в сфері інвестицій і капіталу з використанням всіх доступних засобів просування, а також співпраця малих і середніх підприємств (ст. 9 п. 2). Польсько-литовський трактат враховує обмін досвідом і надання допомоги в навчанні в процесі створення і вдосконалення ринкової економіки (ст. 9 п. 3). Крім того, сторони будуть розвивати і сприяти науковому і технічному співробітництву між цими двома державами в мирних цілях, на основі рівності і взаємної вигоди, із врахуванням можливостей сучасної науки і техніки (ст. 9 п. 4).

Процес економічної трансформації в Польщі і Литві можна вважати за надзвичайно вдалий, хоча різними були способи виходу на шлях швидкого розвитку (Польща від 1992 р., Литва від 1995 р.). Обидві держави провели багато необхідних структурних реформ, часто зустрічаючись із схожими економічними проблемами (хоча і в різний час), наприклад, високий рівень безробіття або проблеми з реалізацією бюджетів.

Період 1995-1998 рр. став для Польщі і Литви періодом бурхливого розвитку. Фінансова криза, яка почалась в Росії в серпні 1998 р., була серйозним шоком для обох економік. Економіка Литви набагато сильніше відчула наростання кризи через сильні торговельні, інвестиційні і фінансові зв'язки [10, с. 58]. В 1998-1999 рр. в Литві спостерігалось реальне зменшення ВВП. Одночасні політичні і фінансові проблеми, а також дуже великий дефіцит поточного рахунку викликали численні повідомлення про можливість появи валютної кризи в Литві. Від 2000 р. в Литві знову зареєстровано економічний ріст. Ця ситуація протрималась аж до 2007 р. В 2008 р. економічна кон'юнктура почала погіршуватись внаслідок обвалу на світових ринках. Рецесія поглибилась в 2009 р., а в наступних двох роках утримувалась на сталому рівні.

Польські фінансові ринки виявились більш стійкими до впливу російської кризи. Економічний ріст зменшився з 4,8% в 1998 р. до 4% в 1999 р. На рубежі 2000 і 2001 рр. темпи економічного зростання в Польщі значно знизилась. До того ж економічну ситуацію погіршував високий рівень реальних процентних ставок і погані умови на ринку праці. Значно краще польська економіка спрацювала під час останньої фінансової кризи. Російська криза спричинила до ряду змін в діяльності обидвох економік: реструктуризацію підприємств та збільшення їх конкурентності [11, с. 136]. В обох країнах двигуном зростання був експорт і внутрішнє споживання.

Для правильного функціонування економічного обміну для обох держав необхідна добре підготовлена договірна база. Після Декларації про дружні відносини та добросусідську співпрацю від 13 січня 1992 р. почалась нормалізація інших економічних сфер. 27 лютого 1992 р. підписано угоду про торгівлю і економічну співпрацю, в тринадцяти статтях якої акцентувалось взаємне співробітництво, між іншим, в ст. 2 сторони надають одна одній найвигідніші умови для імпорту і експорту товарів. Крім того, в рамках угоди створено змішану

комісію, завданням якої є пошук можливостей економічного співробітництва.

Наступні угоди в економічній сфері – це угода про міжнародні дорожні перевезення (18 березня 1992 р.), угода про залізничний рух через державний кордон (1 липня 1992 р.), угода щодо взаємного сприяння інвестиціям (28 вересня 1992 р.), а також угода про уникнення подвійного оподаткування і запобігання ухиленню від оподаткування доходу та майна (20 січня 1994р.). Дуже важливу роль в двосторонніх відносинах почала відігравати Польсько-Литовська Торгова Палата, створена 3 липня 1992 р. в Сувалках. Однак 23 жовтня 2006 р. господарський суд в Сувалках оголосив про її банкрутство. Причиною були борги, які Палата не змогла виплатити кредиторам. Основною метою Палати була діяльність на користь підтримки всеосяжного економічного розвитку. Найважливіші сфери, якими займалась Палата – це консалтинг і виставки. В 2004 р. литовці створили Литовсько-Польську Торгову Палату з центром в Маріямполі. Литовська сторона аргументувала створення такої Палати, яка успішно діяла б на їх території і займалася б пошуками іноземного капіталу.

Економічні відносини між Польщею та Литвою регулюють угоди:

1. угода про взаємне працевлаштування громадян (26 вересня 1994 р.),

2. угода про співпрацю і взаємну допомогу в митних справах (30 січня 1995 р.),

3. угода про співпрацю в галузі торговельного мореплавства (1 вересня 1995 р.),

4. угода про транскордонне співробітництво (16 вересня 1995р.),

5. угода про вільну торгівлю (27 червня 1996 р.),

6. угода про створення консультаційного комітету президентів РП і Литовської Республіки (19 червня 1997 р.).

Угода про транскордонне співробітництво набула чинності 13 травня 1996 р. Відповідно до ст. 7 створено польсько-литовську Комісію транскордонної співпраці, яка діє до сьогодні. Крім того, 16 травня 1994 р. утворено польсько-литовську Робочу Групу з регіонального планування згідно з угодою між Міністром планування та будівництва РП та Міністром будівництва і урбанізації РЛ про створення польсько-литовської Комісії з регіонального планування. Перше засідання Комісії відбулось в січні 1995 р. В червні 1996 р. на першій нараді міжурядової Комісії польсько-литовську Комісію з регіонального планування приєднано до польсько-литовської міжурядової Комісії з транскордонної співпраці в якості спеціальної самостійної робочої групи з питань регіонального планування, яка розпочала роботу над основами зонування польсько-литовського транскордонного регіону. Комісія утворила три робочі групи: з прикордонної і міжрегіональної співпраці, а також регіонального планування. Пріоритетним в роботі комісії визнано створення єврорегіонів і транскордонних охоронних територій, підвищення проникності пунктів перетину кордону, культурне та освітнє співробітництво. Позитивно оцінюється транскордонна співпраця і участь в створенні єврорегіону «Немен» на польсько-литовсько-білоруському кордоні.

В рамках попередньої роботи робочої групи з регіонального планування:

- розроблено та опубліковано першу частину «Дослідження просторового зонування польсько-литовських прикордонних територій – Стан просторового зонування та можливості для розвитку прикордонного регіону»,

- прийнято програму другої частини дослідження, яка містила цілі, важливі для розвитку прикордонного регіону, які мали бути враховані в стратегії розвитку Підляського воєводства,

- в 1999 р. Управління з регіонального планування в Сувалках, продовжуючи роботу над «Дослідженням»,

розробило матеріал під назвою «Опис цілей і стратегії розвитку Підляського воєводства стосовно транскордонного регіону Польща-Литва – польська прикордонна область»,

- в червні 2006 р. на засіданні польсько-литовської робочої групи з регіонального планування в Ломжі члени робочої групи підтвердили доцільність комплексного оновлення попередньої розробки польсько-литовської прикордонної території. Регіон польсько-литовського кордону з польської сторони був ретельно проаналізований в ході роботи над першим етапом «Дослідження просторового зонування вздовж польсько-російського кордону», а також під час роботи над «Картою переоцінених інвестицій на польській стороні польсько-білоруського кордону». При її реалізації польська сторона виконала всі дії, які могли бути реалізовані на кордоні між Польщею та Литвою без необхідності участі литовської сторони. Але нестача фінансових ресурсів з литовської сторони стала причиною припинення спільних робіт.

Починаючи від 1995 р. Литва почала сприймати Польщу як стратегічного партнера не тільки в політичній, але й економічній сфері, не зважаючи на те, що обсяг торгівлі з цією державою становив в 1994 р. менше ніж 1% загального торговельного обороту Польщі (в 1993 р. він збільшився на 46% відносно 1992 р.). З іншої сторони, Польща була п'ятим найбільшим торговельним партнером Литви. В польському експорті домінуючу позицію займали в основному продукти харчування, продукти рослинного походження та вироби легкої промисловості. В імпорті з Литви головними позиціями були вироби сільськогосподарської та харчової промисловості, бензин і палива. Торговельний обмін між Польщею та Литвою в дев'яностих роках і до сьогодні реалізують малі і середні підприємства. Чимало зацікавлення зі сторони польських суб'єктів притягує утворення спільних підприємств на території Литви (через ліберальне законодавство в сфері іноземних інвестицій). В 1994 р. було зареєстровано 550 фірм

з польським капіталом, що розміщувало Польщу на третє місце після Росії і Німеччини. Кількість інвестованого капіталу означає для Польщі п'яте місце після США, Росії, Великобританії і Німеччини. Завдяки поліпшенню взаємних стосунків стало можливим укладення між Польщею та Литвою угоди про вільну торгівлю від 27 червня 1996 р. Це була перша умова такого типу, яку підписала Литва з балтійською країною [12, с. 252]. Угода передбачувала ліквідацію до 2001 р. мит і кількісних обмежень на промислові товари і деякі види сільськогосподарської продукції. Додатково угоду про вільну торгівлю зміцнила угода про співпрацю в сфері виробництва між міністерствами промисловості. Ця угода була націлена на наближення Литви до СЕФТА і тісніше економічне співробітництво решти членів організації. 1 липня 1998 р. угода була доповнена додатковим протоколом №1 до угоди про вільну торгівлю.

В 1996 р. товарообіг між Польщею та Литвою збільшився на 40% і складав 254 млн. дол. (після Росії, Німеччини, Білорусі і України). Експорт польських товарів складав 188 млн. дол., а імпорт з Литви до Польщі – 66 млн. дол. Ця кількість і надалі залишалась незначною, оскільки в 1996 р. товарообіг Литви з Польщею становив 4% загального товарообігу, а для Польщі — близько 1% [13, с. 104].

Більш широкий погляд на проблему не тільки економічної співпраці внесли до польсько-литовських відносин офіційні зустрічі президентів обох країн. Істотне значення мало підписання угоди про співпрацю і взаємодопомогу з прикордонних питань [14, с. 275-276]. Литва, так само як і Польща, розуміла, що політичні цілі наших країн збігаються, виразом цього стала спільна декларація президента Республіки Польщі і президента Литовської Республіки про інтенсифікацію співпраці між Республікою Польщею та Республікою Литвою, яку 5 березня 1996 р. підписали в Вільнюсі президент Республіки Польщі Александр Квасневський і президент Литовської Республіки

Алгірдас Бразаускас. В третьому пункті зазначено: «Республіка Польща і Республіка Литва будуть прагнути до активізації економічної співпраці. Цьому буде сприяти підписання угоди про вільну торгівлю, яка стане важливим кроком до вступу Республіки Литви до Центральноєвропейської асоціації вільної торгівлі (СЕФТА)». Крім того, декларація ініціювала утворення єврорегіону «Немен», а також створення під патронатом президентів польсько-литовського фонду сприяння співпраці в сфері науки, культури та обміну молоді.

Від 1997 р. Польща і Литва застосували нові взаємні форми співробітництва: Консультаційну Раду при президентах обох країн, Польсько-литовську Парламентську Асамблею та Раду міжурядового співробітництва.

В другому терміні Сейму в 1997-2001 рр. подано тільки два проекти угод про взаємні польсько-литовські відносини:

1. Урядовий законопроект про ратифікацію угоди між Республікою Польща та Литовською Республікою про спільний державний кордон, юридичні стосунки, до яких він зобов'язує, та взаємодопомогу в прикордонних питаннях від 26 червня 1998 р.,

2. Урядовий законопроект про ратифікацію угоди між урядом Республіки Польща і урядом Литовської Республіки про основи співпраці в галузі контролю осіб, товарів і транспортних засобів, що перетинають польсько-литовський кордон дорогою чи залізницею, підписаної в Вільнюсі 14 вересня 1997 р., і яка була скерована до Комісії з закордонних справ 4 вересня 2001 р.

В період 1997-2001 рр. в Литві працювало близько 700 фірм, в основному невеликих, з участю польського капіталу. В наступних роках Польща і Литва зосередили свої зусилля в напрямку пристосування свого права до вимог ЄС, до якого обидві держави подавали заявки. Польсько-литовське стратегічне партнерство перейшло на новий етап після 2004 р. Після вступу Польщі та Литви до ЄС, а Литви – до НАТО,

вони намагаються координувати свої дії з метою створення спільної східної політики ЄС [15, с. 66].

Товарообіг між Польщею та Литвою в 2004-2011 рр. виглядав наступним чином:

Таблиця 1

**Порівняння товарообігу між Польщею та Литвою
в 2004-2011 рр. (в млн. євро)**

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Товаро-обіг	1393,8	1480,2	1893,6	2279,3	2558,0	1770,5	2106,0	2974,7
Експорт	1009,8	988,8	1305,2	1615,1	1819,2	1196,5	1398,8	1927,5
Імпорт	384,0	491,4	588,4	664,2	738,7	574	806,5	1047,3
Сальдо	+625,8	+497,4	+716,8	+951,0	+1080,5	+622,5	+592,3	+880,2

Джерело: дані з Міністерства економіки РП.

Торгівля між Польщею та Литвою до 2008 р. характеризувалась тенденцією до зростання. Додатне сальдо торгового балансу було спричинене швидкими темпами росту експорту, що значно випереджували темпи росту імпорту. Значний вплив на економічні відносини між Польщею та Литвою має диспропорція економічного потенціалу між ними [16, с. 210]. Наприклад, в 2007 р. частка польського експорту до Литви становила 1,6% загального експорту, а імпорту – 0,56% загального імпорту. Порівняно з 2006 р. експорт збільшився на 23,7%, а імпорт – на 12,9%. З іншого боку, Польща є одним з найважливіших торгових партнерів для Литви. В 2007 р. вона займала четверте місце після Росії, Латвії і Німеччини в списку країн-імпортерів (6,3%) і на третьому (після Росії та Німеччини) – серед країн, до яких Литва експортує свої товари (10,6%). Частка експорту на литовський ринок становила в 2008 р. 2,05% загального експорту Польщі. В 2009 р. товарообіг з Литвою зменшився на 33%, в тому числі експорт – на 36,4%, а імпорт – на 24,3%.

Частка торгівлі з Литвою становила 0,86% зовнішньої торгівлі Польщі.

Серед позитивних явищ потрібно зазначити інвестиційну активність польських фірм в Литві. До найбільших польських інвесторів в Литві належать PKN Orlen, Cersanit, Assecos Poland, PZU Lietuva, склозавод „Warta”, Computer Land S.A., Ciech, Tagatis, Ceramika Opoczno та дві польські страхові фірми: PZU та Commercial Union Polska. 15 грудня 2006 р. завершено найбільшу на той момент іноземну транзакцію польської фірми в Литві. PKN Orlen викупив 85% акцій литовського нафтопереробного заводу в Можейках (єдиного такого заводу на території Литви) за близько 2,34 млрд. дол. На даний момент Orlen володіє 100% акцій, після того, як викуплено решту акцій в травні 2009 р. Проектна переробна потужність становить 15 млн. тон в рік. У зв'язку з ринковими і технологічними умовами, ефективна кількість переробленої нафти становить 8 млн. тон в рік.

На сьогоднішній день в Польщі діє 28 підприємств з литовським капіталом. Згідно литовських даних станом на кінець 2010 р. інвестиції литовських підприємств в Польщі становили 126 млн. євро – 9% закордонних інвестицій Литви. Це ставить нашу країну на четверте місце після Латвії, Нідерландів і Росії.

Найбільшу кількість литовських інвестицій в Польщі зареєстровано в 2007 р. – 32,8 млн. євро. Литовський Sanitas в результаті придбання акцій Jelfa S.A. з бюджету країни, ARP S.A. і групи PZU в 2006 р. перейняв контроль над фірмою. Вартість цієї інвестиції приблизно оцінюється в 600 млн. злотих. До решти найбільших литовських інвестицій належить мережа аптек Euro-Apteka, мережа взуттєвих магазинів Danija, а також садовий торговий центр Agromax, власником якого є найбільший литовський виробник добрив АСHEMA. В квітні 2011 р. завершилось злиття польської фірми «Trakcja Polska» з литовським підприємством «Tiltra Group».

Пік економічної кризи в 2008-2009 рр. призвів до значного зменшення товарообігу, що посилило асиметрію в економічних відносинах між двома країнами. Найбільшими торговими партнерами Литви були: в експорті - Росія (15,6%), Німеччина (9,8%), Латвія (9,6%) та Польща (7,7%); в імпорті – Росія (32,6%), Німеччина (10,9%), Польща (8,8%) і Латвія (6,3%). Однак товарна структура зовнішньої торгівлі в 2008-2011 р. не дуже змінилась, найважливішими товарними групами в експорті з Польщі до Литви є:

- хімічна продукція та пластмаси (із загальною часткою в загальній вартості польського експорту до 25,29%);
- продукти харчової промисловості і сільського господарства (частка до 22,95%);
- продукція електротехнічного машинобудування (частка 18,9%).

Головне місце в імпорті з Литви до Польщі займають нафтопродукти, хімічна продукція, а також продукти харчової промисловості і сільського господарства.

В 2011 р. головними торговими партнерами Литви в експорті були: Росія (16,6%), Латвія (10,2%), Німеччина (9,3%) і Польща (7%). В тому ж періоді головними торговими партнерами Литви в імпорті були: Росія (32,8%), Німеччина (9,7%), Польща (9,1%) і Латвія (6,6%).

Станом на 30 вересня 2011 р., до Литовської Республіки найбільше інвестовано зі Швеції 5 741,1 млн. (15,4%), Польщі – 4 283,2 млн. LTL (11,5%), Німеччини – 3 873,0 млн. LTL (10,4%), Нідерландів – 3 272,5 mln LTL (8,8%), Росії – 2 438,3 млн. LTL (6,6%) та Норвегії – 2 000,7 млн. LTL (5,4% загальних ПІІ). Прямі іноземні інвестиції з 27 країн-членів ЄС загалом становили 27 957,4 млн. LTL (75,2%), сукупна вартість ПІІ з країн СНД становила в цьому періоді 2 656,5 млн. LTL (7,1% загальних ПІІ). Найбільше литовського капіталу інвестовано в Нідерландах – 1 557,7 млн. LTL (29%), Латвії – 861,6 млн. LTL (16%), Кіпрі – 448,3 млн. LTL (8,3%),

Польщі – 443,1 млн. LTL (8,2%) та Росії – 409,8 млн. LTL (7,6% всіх литовських ПІІ).

В третьому кварталі 2012 р. найбільше зростання обсягу ПІІ в Литві припадало на інвесторів з Польщі (1 млрд. LTL), Швеції (205,3 млн. LTL), Нідерландів (142,3 млн. LTL) і Естонії (115,1 млн. LTL), тоді як найбільше зменшення відзначено для Латвії (-188,9 млн. LTL) і Фінляндії (-122,2 млн. LTL).

Останні 20 років взаємних відносин можна оцінити дуже позитивно. Польська договірна політика стосовно економічних угод з Литвою успішно реалізовувала свої цілі. Це полегшувала збіжність головних цілей зовнішньої політики в рамках енергетичної політики ЄС, тобто диверсифікація джерел і маршрутів поставок визначає польсько-литовські відносини. Литва – це єдина країна, яка підтримала польське вето на відновлення переговорів ЄС з Росією про нову угоду в 2006 р., основане на російському ембарго на торгівлю польським м'ясом і енергетичні гарантії. Причиною зближення двох сусідніх народів була між іншим і велика кількість візитів політиків Польщі і Литви. Президент Лех Качинський відвідав Литву 16 разів на протязі чотирьох років, прем'єр-міністр Дональд Туск відвідав Вільнюс першим серед столиць Європи. Проте діяльність спільних органів не завжди гарантує вирішення спірних питань. «Польща розчарована тим, що на протязі двадцяти років Литва не вирішила жодної з проблем, про які повідомляла польська меншина» - сказав голова польського Міністерства зовнішніх справ Радослав Сікорський в інтерв'ю для газети «Lietuvos Rytas». До невирішених проблем міністр зарахував повернення території у Віленському регіоні, яка у більшості заселена поляками, написання польських прізвищ і можливість використання у Віленському регіоні табличок з назвами вулиць і міст на двох мовах: литовській і польській. «Замість того, щоб вирішувати проблеми, створюються нові», - підкреслював голова польської дипломатії, згадуючи про прийняття у березні

закону про освіту, який, на думку литовських поляків, погіршує поточний стан польських шкіл у Литві. В польсько-литовських стосунках можна побачити поступове перенесення вирішення проблем польської меншини з галузі двосторонніх відносин до сфери внутрішніх справ Литви. В 2007 р. Виборча акція поляків Литви увійшла до урядової коаліції у Вільнюсі, завдяки чому поляки отримали можливість реального впливу на вирішення своїх проблем. Бізнес-інвестиції Литви в Польщі знаходяться в торговельному секторі. Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський підкреслив, що «пам'ятаючи про спільну спадщину, ми ще більше розраховуємо на співпрацю з новим урядом Литви. Сподіваємось, що вирішення найбільш актуальних питань, в тому числі, прав польської меншини в Литві, призведе до полегшення реалізації двосторонніх проектів, в тому числі, нових автомобільних, залізничних та енергетичних шляхів. Ми бажаємо Литві успіхів у головуванні в ЄС в другій половині року».

В сучасному світі, коли економічні відносини мають все більше значення, представники державної влади повинні приймати більше участі в розвитку торговельних відносин. У випадку Польщі і Литви більш залученою стороною є Литва. Єдиними польськими торгово-економічними установами на території Литви є Департамент просування торгівлі і інвестицій та Економічний департамент при посольстві Польщі в Литві. Дуже оптимістичною була інформація з 2011 р. про те, що історичний рекорд товарообігу між Польщею та Литвою зменшився. В перших 11 місяцях 2011 р. він становив 11 млрд. LTL і був на 1,5 млрд. LTL більший від 2008 р., який до тоді був рекордним. Черговим підтвердженням того, що польсько-литовські відносини надалі покращуються, став факт реєстрації в грудні 2011 р. об'єднання під назвою Польський Бізнес-Форум «Когопа». Форум об'єднує компанії, створені на території Литви і керовані підприємцями польського походження. Крім того, в 2011 р. до числа товариств, які

котируються на Варшавській фондовій біржі приєднались дві литовські фірми Avia Solutions Group AB та Agrowill Group AB.

Джерела:

1. Sozański J., Wspólnotowe a powszechne prawo traktatów – wzajemne relacje a jedność czy odrębność unormowań i systemów, Toruń, 2004, – 20 c.

2. W.K., Polska wobec niepodległości Litwy, „Gazeta Wyborcza” 13.03.1990 – 18 c.

3. Firewicz A., Litwa po raz drugi, Toruń, 2001, – 47 c.

4. Błaszczyk G, Litwa współczesna, Warszawa-Poznań, 1992, – 323 c.

5. Wizner H., Litwa. Dzieje państwa i narodu, Warszawa, 1999, – 239 c.

6. Firewicz A., Litwa, – 48 c.

7. Podgórzeńska R, Polityka zagraniczna Polski w warunkach członkostwa w Unii Europejskiej, Toruń. 2009, – 130-131 c.

8. Kukułka J., Traktaty sąsiedzkie Polski odrodzonej, Wrocław, 1998, – 100 c.

9. Surmacz B., Współczesne stosunki polsko-ukraińskie. Politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie, Lublin, 2002, – 149 c.

10. Rawdanowicz L., Propagation of Currency Crises- The Case of the Russian Crisis, [in:] M. Dąbrowski (red.), Currency Crises in Emerging Markets-Selected Comparative Studies, CASE, Reports No. 41, Warsaw, 2001, – 58 c.

11. Paczyński W., Polska i Litwa – wybrane aspekty rozwoju i współpracy gospodarczej, „Polski Przegląd Dyplomatyczny”, t.1, nr 2 (2), 2001, – 136 c.

12. Banaszkiwicz A., Umowy międzynarodowe Polski jako środek realizacji polityki zagranicznej RP 1989-2000, Łódź, 2007, – 252 c.

13. Kukułka J., Traktaty sąsiedzkie Polski odrodzonej, Wrocław, 1998, – 104 c.

14. Polska i jej sąsiedzi w latach dziewięćdziesiątych. Polityczne i ekonomiczne aspekty współpracy i integracji, B. Łomiński, M. Stolarczyk (red.), Katowice, 1998, – 275-276 c.

15. Modzelewski W.T., Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne, Olsztyn, 2009, – 66 c.

16. Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 2008, Warszawa, 2008, – 210 c.